

Szkolnik Etyczny

WSTĘPNIK

Dawno nie było tylu materiałów, głównie do czytania. Etyka to taki przedmiot w szkole, na którym można porozmawiać o sprawach i wydarzeniach bieżących, tak samo jak o zagadnieniach, które kształtują zdolność kreatywnego myślenia. Ale nie tylko etyka pozwala na namysł nad życiem. Okazuje się, że na lekcjach przyrody również mogą być tematy, podczas których jest czas by zdobyć się na refleksję nad postępowaniem swoim i innych ludzi.

W tym numerze można poczytać o tym, co uczniowie i uczennice, myślą o dylematach, które mogą pojawić się w działaniach zwyczajowo klasyfikowanych jako złe. Bo czy bywają sytuacje, gdy można kraść? Albo zabijać?

Czy rządy totalitarne mogą wrócić do Europy? Czy można przeciwstawiać się reżimom, nie tylko tym związanym z funkcjonowaniem państw, ale tych w których przejawia się jakakolwiek forma autorytaryzmu? Co można zrobić? O tych sytuacjach oraz o

sytuacji, gdy do klasy trafia uczeń z autyzmem, albo gdy strajkują nauczyciele można, przeczytać w paru miejscach Szkolnika Etycznego.

„Psubraty. Ochrona humanitarna zwierząt” to projekt, który od lat przeprowadzam na przyrodzie w klasach szóstych. W tym roku, w tej formie, robię to ostatni raz. A szkoda. Na lekcjach biologii nie będzie już na to czasu, mimo tego, że temat jest szalenie ważny i palący dla życia wszystkich mieszkańców Ziemi. W numerze można przeczytać przejmujący list od psa w schronisku dla bezdomnych zwierząt i od słońiatka z cyrku. Uczniowie i uczennice klasy 6b stworzyli *Dekalog humanitarnego traktowania zwierząt*. W jaki sposób należy traktować zwierzęta? O tym na ostatniej stronie.

W numerze także można znaleźć o tym, czym jest szczęśliwe życie oraz obejrzyć koszulki zaprojektowane przez uczniów 4d.

Janina Tyszkiewicz

Dylematy dotyczące ostatecznych spraw

Zabijać czy nie zabijać?

Jeżeli zabijać, to kiedy? NIGDY.

Jeżeli nie zabijać, to dlaczego? Bo będzie się głupim.

Kraść czy nie kraść?

Jeżeli można kraść, to w jakich okolicznościach? Z powodu biedy.

Jeśli nie kraść, to dlaczego? Bo można komuś zrobić krzywdę.

Kłamać czy nie kłamać?

W jakich sytuacjach można kłamać? Jeżeli to jest bardzo smutne i nie chcesz zrobić komuś krzywdy.

Jeśli nie kłamię, to dlatego że... Chcę być dobry dla innych.

Uczniowie i uczennice klas czwartych.

Mam prawo do...

Na przyrodzie, w klasach czwartych, odbywają się lekcje o dojrzewaniu, nie tylko fizycznym, ale także

psychicznym i społecznym. Uczniowie i uczennice z klasy 4d stają się coraz bardziej indywidualistami. Próbowali określić do czego mają prawo projektując dla siebie koszulki

Koszulka Ani

Koszulka Witka

Dlaczego ludzie zabijają?

Oto jest pytanie, na które odpowiadali uczniowie i uczennice klasy czwartej na zajęciach etyki. Punktem wyjścia dla rozmowy był krótki fragment *Wyznań* Augustyna z Hippony.

1. **xxx**: Ludzie zabijają dlatego, że: chcą pieniędzy; w poczuciu samotności, jeśli ktoś zrobił tej osobie krzywdę; z powodu wojny; niektórzy robią to z dobrej woli, czyli żeby zabrać bogatym i dać biednym; przez przypadek, np. bawiąc się w berka można ko-

goś przewrócić i ta osoba uderzy głową o róg stołu.

2. **xxx**: Z zemsty; dla pieniędzy; bo są chorzy; ze złości; przez narkotyki; z powodu uzależnienia; z chęci odzyskania czegoś; bo chcą rzeczy; przez złe traktowanie; przez psychikę; przez chciwość; bo są głupi; przez przypadek.

3. **Amelia**: Ludzie zabijają, jak są źle traktowani, zazdrośni lub robią to z zemsty. Czasem, bo chcą odziedziczyć pieniądze, np. po tacie.

TOTALITARYZM

Rozmowa o totalitaryzmie na etyce wzięła się z lekcji, którą przeprowadził Janek Cholewa z klasy 6b. Zastanawiał się, jaki wpływ moralny na pojedynczego człowieka ma reżim totalitarny. Została podjęta rozmowa o możliwościach sprzeciwu wobec działań autorytarnych.

Co możemy zrobić, my uczniowie klasy szóstej, aby nie dopuścić do totalitaryzmu?

1. **Natalia:** możemy mówić, co się nam nie podoba – możemy mówić, co o tym myślimy.
2. **Oliwia:** moim zdaniem powinniśmy trzymać się swojego zdania, a nie większości – powinniśmy porozmawiać z rodzicami o prawach człowieka.
3. **Amelia:** mówić głośno „nie” – prosić o kogoś innego w rządzie – głosować na innych ludzi – strajkować – buntować się.
4. **xxx:** poprosić rodziców o wytłumaczenie pewnych spraw, aby wiedzieć co zrobić na przyszłość – poprosić nauczyciela o rozmowę na godzinie wychowawczej – nauczyć się wyrażać swoje poglądy.
5. **Ola:** mówić głośno swoje zdanie – stawiać opór – pilnować równości i żeby nikt się nie wywyższał – trzeba być stanowczym.
6. **Karolina:** trzeba być dumnym z tego, kim się jest i przekonywać innych, że bycie innym, posiadanie odmiennych opinii oraz zainteresowań nie jest czymś złym. Kiedy inni krytykują ludzi mając większą władzę, nie powinni oni używać swojej: „lepszości”, żeby zamknąć komuś twarz. Trzeba się buntować i nie słuchać wszystkich rozkazów.

Koszulka Igora

Koszulka Amelii R.

ŚWIATOWY DZIEŃ ŚWIADOMOŚCI AUTYZMU

Dnia 2 kwietnia jest Światowy Dzień Świadomości Autyzmu. Na etyce, Natalia Kiedos przygotowała na ten temat lekcję. Dzieciaki miały okazję zapoznać się z tym, czym autyzm jest i z jakimi trudnościami borykają się osoby, które mają autyzm. Była to okazja do refleksji nad tolerancją i dyskryminacją, także nad różnorodnością i tym, co jest określane jako norma społeczna.

Natalia spytała się o działania, które uczniowie i uczennice mogą podjąć, gdyby znały osobę z autyzmem. Została rozważona sytuacja, w której do klasy 6b trafia uczeń z autyzmem. Każdy przeprowadził analizę skutków takiej sytuacji. Potem odbyła się jeszcze krótka rozmowa, która okazała się dość krytyczną w stosunku do ewentualnego podejścia do inności w klasie 6b.

Sytuacja: do klasy 6b dochodzi nowy uczeń, który ma autyzm.

Możliwe skutki:

1 → stres dla tej osoby → odczuwa strach – jest w ciągłym niepokoju;

2 → dyskryminacja w grupie → uczeń odczuwa smutek – uczeń jest przerażony;

3 → prowadzone są długie rozmowy → spokój dla tego ucznia – pomoc tej osobie (Oliwia).

1 → większość klasy mogłaby dyskryminować tego ucznia, nawet go nie poznając → uczeń cierpiałby i był smutny – byłby samotny i odsunięty;

2 → być może niektórzy zakolegowaliby się z tym uczniem → byłby szczęśliwy – mogłaby narodzić się jakaś przyjaźń;

3 → klasa mogłaby być wkurzona, że akurat do tej klasy przyszedł uczeń, który potrzebuje czegoś innego niż większość → klasa uważałaby, że to nie fair, że doszedł ktoś inny do klasy – ja starałabym się nie odsuwać tej osoby (Natalia K.).

1 → osoba jest smutna → ma depresję – może czuć się niepotrzebna;

2 → inni odsuwają się od niej → człowiek czuje się niepotrzebny – nie ma kolegów ani przyjaciół;

3 → osoba może być wyśmiewana → może nie mieć chęci do życia – może zamknąć się w sobie jeszcze bardziej (Amelia Sz.).

1 → uczeń ten chce się poczuć, jak każdy z nas → czuje się inny – nigdy jeszcze nie był w szkole publicznej;

2 → nikt go nie chciał w klasie → zachowuje się inaczej – jest osobą wyjątkową;

3 → czuje, że będzie wyśmiany → wie, że jest inny – opiera się na własnym doświadczeniu (Amelia K.).

FASCYNUJĄCE ZWIERZĘTA

Czy szczury, karaluchy, pchły i pijawki to sympatyczne zwierzęta? Czy da się polubić pająka? Na te pytania próbowali odpowiedzieć uczniowie klasy 6b, którzy w tym roku szkolnym realizują projekt „Psubraty. Ochrona humanitarna zwierząt”. W marcu nadszedł czas na podsumowanie działań, które uczniowie podjęli w I semestrze. Prezentowane były zagadnienia związane z różnymi aspektami funkcjonowania zwierząt i stosunku ludzi do zwierząt. Dzieciaki miały okazję poznać los zwierząt bezdomnych, zagrożonych wyginięciem gatunków, problem handlu zwierzętami, ale także przejąć się sytuacją zwierząt, które zazwyczaj w ludziach wywołują obawę, niechęć i obrzydzenie.

Najwięcej sympatii pośród tzw. zwierzęcych szkodników zyskał szczur wędrowny. Oto co o nim napisały Natalia Gnot i Amelia Korput.

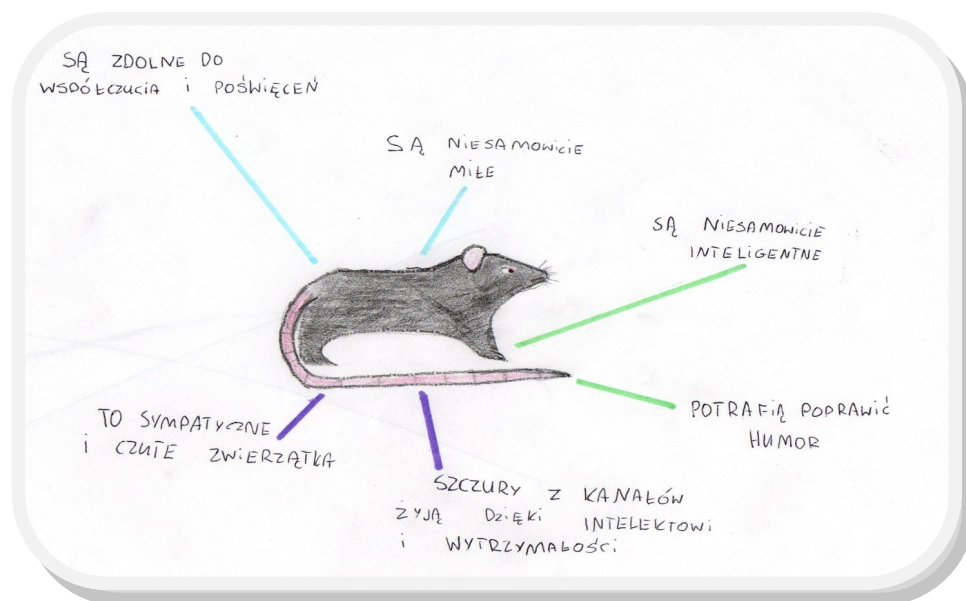
Nie oceniaj po wyglądzie, ale po charakterze!!!

Szczur – gryzoń z rodziny myszowatych. Choć jest gryzońem może być bardzo przyjazny. Obejmuje aż 50 gatunków. W Polsce występuje: szczur śniady i szczur wędrowny. Szczur potrafi się śmiać. Może nie tak samo, jak ludzie, ale potrafi to i w ten sposób stara się być koleżeński. Dobrze nurkuje i pływa, i to jest jego atut.

Szczury też mogą być przyjazne!!!

Koszulka Amelii S.

Autorzy: Małgosia i Janek Wierzbicki

Uczniów i uczennice klasy czwartej zainteresował zapowiadany strajk nauczycieli. Na etyce, ucząc się metody „kaskada skutków”, podsunęli pomysł, aby próbną sytuacją w nauce tej metody, został właśnie strajk. Jakie przewidują skutki protestu nauczycieli?

- 1 → uczniowie nie uczą się, bo nie chodzą do szkoły → brak wiedzy – więcej wycieczek;
- 2 → brak lekcji → nie ma egzaminów – trzeba wszystko nadrobić w krótszym czasie;
- 3 → nauczyciele otrzymują podwyżki → lepiej uczą – pieniądze na podwyżki zostają przeniesione z programu 500+ .

Portret Witka

Portret Martyny

SZCZĘŚCIE

Klasy siódme i ósme na zajęciach etyki czytają fragmenty dzieł wielkich filozofów i etyków. Jedną z lektur była „*Etyka nikomachejska*” Arystotelesa. Rozważany był fragment dotyczący pojmowania szczęścia przez ludzi i tego czym szczęście jest według starożytnego myśliciela. Jedno wiadomo na pewno: każdy człowiek dąży do szczęśliwego życia. Dziewczyny z ósmej klasy także wypowiedziały się na ten temat.

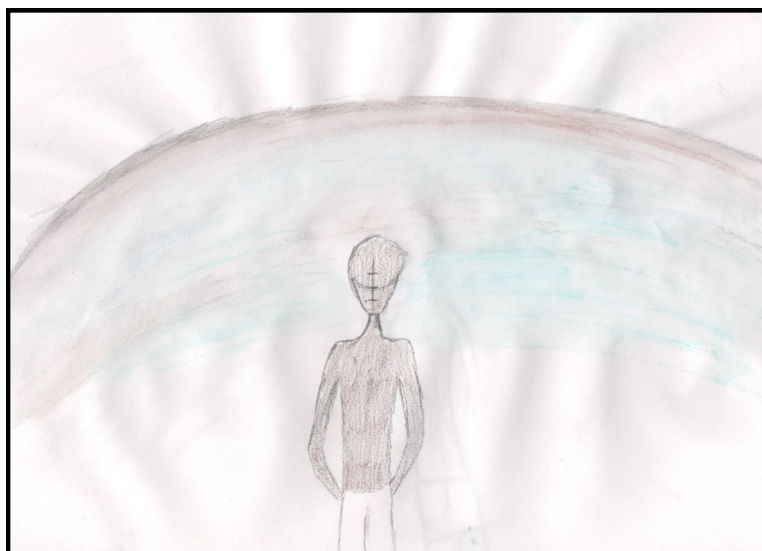
Szczęśliwe życie to...

1. **Kalina**: ostateczny cel każdego człowieka. Być może nie jest on możliwy do osiągnięcia. Życie można nazwać szczęśliwym, jeśli człowiek czuje się spełnionym i osiągnął wszystko, co chciał osiągnąć. Ale czy to jest możliwe, jeżeli każdy jest chciwy, chce więcej i uważa, że powinien sięgnąć po więcej? Może człowiek nie jest w stanie mieć szczęśliwego życia. Zwierzęta, gdy czegoś potrzebują sięgają po to i czują się spełnione. Może w ten sposób powinno

się żyć. Człowiek zbyt wszystko komplikuje.

2. **Dominika**: życie spełnione; posiadanie celu; życie oparte na wolnej woli; życie z ludźmi; życie, w którym się nie poddajemy; naprawianie i uczenie się na błędach; osiągnięcie, wybranego przez siebie, sukcesu; poczucie sprawiedliwości i spokoju; umieć się cieszyć z małych rzeczy; życie z porażkami, ale podnoszenie się po nich; życie z wiedzą, co to jest szczęście: „nie wiesz, jak cenne coś jest, dopóki tego nie stracisz” (A. Mickiewicz: Pan Tadeusz).

3. **Julia**: szczęśliwe życie to okres życia, w którym nic nam nie brakuje, czujemy się beztrosko, jak małe dzieci. Jest to również czas bez ograniczeń. To życie, w którym nie przejmujemy się dolegliwościami, np. bycie niewidomym. Szczęście to brak ograniczeń; beztroska; nie przejmowanie się problemami; kochająca rodzina; szanowanie rodziców i osób, które nas uszczęśliwiają; myślenie pozytywne; łapanie garściami życie; nie zamartwianie się, jeśli coś nam nie wyjdzie; nie przejmowanie się oceną innych.

Autorka rysunku do baśni afrykańskiej o poszukiwaniu szczęścia: Wiktoria Zawidzka kl. 5a

LISTY ZWIERZĄT DO LUDZI Z MIEJSC, W KTÓRYCH ZWIERZĘTA WOLAŁYBY NIE BYĆ.

Listy zostały napisane w ramach projektu „Psubraty. Ochrona humanitarna zwierząt”.

Warszawa, 18. 03. 2019 r.

Do wszystkich ludzi

Jestem Azor i jestem kundelkiem – czyli wielorasowcem, jestem w schronisku, mój numer to 4483. Żyję w boksie nr 137 już szósty rok i miałem wielu znajomych, którzy już dawno się wyprowadzili. Jednak ja tutaj tkwię już tyle lat i nie zanosi się, aby coś się zmieniło. Nie jestem specjalnie urodziwy, dlatego wielu z Was ludzi mnie codziennie mija, przechodząc wzdłuż mojego boksu, ale nikt mnie nie zaczepia, ani nie odwiedza.

W zasadzie to nie wiem, czemu tu trafiłem, byłem wtedy bardzo młody i uwielbiałem się bawić. Słyszałem coś, że niszczyć jakieś meble, ale nie wiem dokładnie, o co chodziło. Szukam swojego przyjaciela, z którym będę mógł się pobawić, wyjść na spacer i poleniuchować. Ale nie wierzę już, że to się wydarzy. Jestem już coraz starszy, a wszyscy odwiedzający zabierają tylko najładniejszych i najmodniejszych z nas. Uważam, że to niesprawiedliwe i każdy powinien zaznać trochę szczęścia. Dużą frajdę sprawiają mi spacer i bardzo się cieszę, jak przychodzi do mnie Tomek i zabiera mnie na przechadzkę. Bawimy się wtedy piłką, on rzuca mi patyki, co uwielbiam. Ostatnio mi nawet szeptał, że zabierze mnie do siebie do domu, ale ja mu nie wierzę. Nie ufam już ludziom i boję się obcych. Wolę ich gryźć, żeby nie podchodzili do mojego boks. Jest też pani Kasia i ona jest fajna. Drapie mnie za uchem, kiedy tylko mnie widzi. Lubię ją i zawsze macham do niej ogonem. Wydaje mi się, że każdy zasługuje na to, żeby dać mu szansę. Nawet taki brzydki kundelek jak ja.

Nie podoba mi się to w Was, ludziach, że jesteście tacy nieodpowiedzialni. Słyszałem wiele historii od swoich znajomych z sąsiednich boksów i wiercie mi, żaden z Was nie chciałby być na naszym miejscu. Bici, głodzeni, trzymani na łańcuchu, to nasza codzienność. Więc zastanówcie się, dlaczego w Was tyle okrucieństwa i bezduszości. Marzy mi się schronisko, w którym będą wyłącznie puste klatki. Trzymam za Was kciuki, że Wam się uda i my, ssaki, nie będziemy krzywdzić się nawzajem.

Azor (autor listu: Janek Cholewa)

Drodzy Ludzie!

Dzień dobry. Drodzy Ludzie! Czemu to robicie? Nazywam się Sali, jestem słońciem. Można powiedzieć, że raczej słońciakiem. Ludzie zmuszają mnie i moją mamę do „pracy” w cyrku. Nie lubię tego. Treserzy biją mnie, moją mamę i inne zwierzęta również. Nikomu to się nie podoba. Ale ja się odważyłem napisać list do ludzi, tych dobrych. Chciałbym abyście mnie i inne zwierzęta z cyrku uwolnili. Nauczyci, jak żyć na wolności.

My, zwierzęta z cyrku, może i jesteśmy karmieni i dają nam picie, ale nie są dla nas dobrzy. Każą nam robić dziwne czynności takie jak stawanie na tylnych łapach. Tygryski i lewki skaczą przez dziwaczne kółka, małpki skaczą po arenie i udają różne rzeczy. Ludzie też tam są wykorzystywani. Dzięki temu ludzie zarabiają. Kiedyś, będąc jeszcze mniejszym słońciakiem, byłem w innym cyrku. Tam bardziej się o mnie troszczyli, nie bili mnie i dawali mi wybór.

Inne zwierzęta z cyrku także cierpią, tak jak ja. Ale one boją się coś zrobić. Ja chcę poprawić, swoją i rodziny, jakość życia. Bo inne zwierzęta traktuję jak rodzinę. Potrzebujemy pomocy, nie chcemy być więzieni, zmuszani do pracy i do wygłupiania się.

Nauczycie nas, jak żyć na wolności i wypuśćcie nas.

Słońciak Sali z cyrkową rodziną (napisała: Natalia Chaberska)

Koszulka Michasi

Koszulka Marysi

DEKALOG HUMANITARNEGO

TRAKTOWANIA ZWIERZĄT

1. Pamiętaj, aby umyślnie nie ranić ani nie okaleczać zwierząt (w tym przycinać uszu i ogona oraz znakować).
2. Nie używaj chorych zwierząt do pracy albo w celach sportowych lub rozrywkowych.
3. Nie bij zwierząt przedmiotami twardymi i ostrymi.
4. Nie wolno przewozić zwierząt w sposób powodujący ich zbędne cierpienie i stres.
5. Nie wolno używać uprzęży, stelaży, więzów lub innych zmuszających zwierzę do przebywania w nienaturalnej pozycji, powodującej zbędny ból, uszkodzenie ciała, albo śmierć.
6. Zabronione jest złośliwe straszenie lub drażnienie zwierząt.
7. Nie trzymaj zwierząt w niewłaściwych miejscach.
8. Nie organizuj walk zwierząt.
9. Nie wystawiaj zwierzęcia domowego lub gospodarskiego na działanie warunków atmosferycznych, które zagrażają jego zdrowiu lub życiu.
10. Nie pozostawiaj zwierząt bez odpowiedniego pokarmu lub wody przez dłuższy czas.

Autor: Łukasz Najder

1. Dawaj miłość swoim zwierzętom.
2. Nie zaniedbuj swoich pupili.
3. Nie znęcaj się nad zwierzętami, to są nasi przyjaciele.
4. Baw się ze swoimi zwierzętami, one też tego potrzebują.
5. Nie warto kupować futer, aby je zrobić trzeba za-

bić mnóstwo zwierząt futerkowych.

6. Niech twoje zwierzę będzie wychowywane w dobrych warunkach.
7. Ogranicz jedzenie mięsa, jeśli zmniejszy się jego sprzedaż, zwierzęta nie będą masowo zabijane.
8. Nie porzucaj swoich pupili, gdy ci się znudzą.
9. Pies, kot lub inne zwierzę to nie jest dobry pomysł na prezent.
10. SZANUJ ZWIERZĘTA I ICH POTRZEBY.

Autor: Natalia Kiedos

1. Zanim zdecydujesz się na wzięcie do domu zwierzęcia, postaraj się zapewnić mu jak najlepsze warunki.
2. Nie kupuj pamiątek z zagrożonych gatunków zwierząt – jest to nielegalne.
3. Staraj się nie marnować mięsa.
4. Jeśli wiesz, że ktoś znęca się nad zwierzęciem zgłoś to policji.
5. Kupuj dla zwierząt tylko sprawdzone, dobre jedzenie.
6. Nie trzymaj w domu egzotycznych i zagrożonych wyginięciem zwierząt.
7. Spędzaj dużo czasu ze swoim zwierzęciem i dbaj o niego.
8. Zadbaj o jego czystość, nie zapominaj o zabawkach.
9. Możesz zostać wolontariuszem w schronisku lub je wspomagać.
10. Możesz wspomóc fundacje charytatywne dla zwierząt.

Autor: Mateusz Chałupczyński